

може призначити групу курсантів, які виконуватимуть роль арбітрів, суддів або експертів. Головна мета цих людей – стежити за ходом обговорення питань, якістю виконання завдань, повнотою відповідей, швидкістю реакції тощо. Функції експертів можуть виконувати певні курсанти як упродовж заняття, так і в певних видах робіт, тобто кожен курсант може на певний час зайняти позицію як спостерігача, так і виконавця роботи.

Таким чином, інноваційні технології є ефективними у навчанні фахової мови. Їх використання на заняттях у процесі вивчення спеціальної лексики сприяє збагаченню словникового запасу курсантів, виробленню вмінь і навичок роботи зі словом, словниками різних типів, активізує мислення, розвиває грамотність, розширює кругозір, виховує мовленнєву чуйність, сприяє розвиткові індивідуальних можливостей, навчає самоаналізу й самоконтролю, а, отже, формує мовну, зокрема термінологічну, компетенцію майбутнього правника. Подальші дослідження у цьому напрямку спрямовуватимуться на впровадження інноваційних технологій під час вивчення всіх мовних дисциплін, що викладаються у вищому юридичному закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ Перун, 2003. – 1440 с.
2. Концепція Державної програми розвитку освіти на 2006 – 2010 роки // Вища школа. – 2006. – № 3. – С. 114 – 119.

УДК 371.314.6

М.П. Атанасова

УАБС,

Л.М. Гаврило

СумДПУ

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЕКТ ЯК СТРАТЕГІЯ ІНТЕРАКЦІЇ

Стаття присвячена проблемі використання проектного методу, який збагачує навчальний процес і змінює традиційний підхід до навчання. Власний досвід викладання ділової німецької мови в Академії банківської справи довів доцільність його використання, він пропонує своєрідну інноваційну організацію навчально-виховного процесу, сприяє підвищенню ефективності та результативності освітніх послуг.

This article focuses to the problem of usage the method of training projects, which enrich process of studying and change traditional approach to teaching. The experience of teaching Business German in the Banking Academy approves expediency of its using. It suggests original

innovation in organization of teaching and educational process and promotes the increase of the effective educational services.

Співробітництво з закордонними освітніми школами, міжнародними організаціями й університетами відкриває перед українськими педагогами нові перспективи, збагачує українську освіту новим досвідом, освітніми технологіями та методами, які підвищують „конвертованість” українських дипломів та атестатів у світі.

Одним із методів, що суттєво збагачує навчальний процес нашої сучасної школи, є метод навчальних проєктів, в основі якого лежить розвиток пізнавальних, творчих навичок і вмінь, що потребують самостійного конструювання знань та орієнтації в інформаційному просторі. Проєкт є сукупністю певних дій, задумів, документів, спрямованих на створення реальних або теоретичних об'єктів. Основна увага в навчальному проєкті перенесена на самостійну активну навчальну діяльність студентів. Викладач здійснює лише „підтримку” цієї діяльності, тобто забезпечує матеріалами й опосередковано керує нею, ставить перед студентами проблеми. Стратегії дискурсу та співробітництва змушують студентів залучатися до конструювання свого процесу навчання. Спілкування з іншими є важливою частиною соціалізації процесу. Орієнтування на інтерактивні моделі навчання відповідає основній меті навчання німецької мови за професійним спрямуванням: розвиток у студентів професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції як складника діяльній компетенції, підготовка до життя в суспільстві, подальшої роботи випускника за обраною професією [5, 9]. Результатом навчання стає вже не засвоєння знань, умінь і навичок, а формування основних компетенцій, які забезпечують успіх практичної діяльності.

У педагогічній літературі існують різні означення навчального проєкту, але в будь-якому випадку він базується на таких моментах:

- розвиток пізнавальних, творчих навичок учнів, критичного мислення, умінь самостійно шукати інформацію;
- самостійна діяльність студентів: індивідуальна, парна, групова, яку вони виконують протягом певного часу;
- розв'язання певної значущої для студентів проблеми, яка б моделювала діяльність спеціалістів конкретної предметної галузі;

- подання підсумків проектів, що реалізується в реальному вигляді, формі (звіт, веб-сайт, доповідь, газета тощо). Ці результати мають конкретну форму й готові до застосування на практиці;
- співробітництво студентів між собою і вчителем („педагогіка співробітництва”) [2, 498].

Метод проектів виник на початку ХХ століття в американській школі, застосовувався також у вітчизняній дидактиці (зокрема в 20 – 30 роках). Робота за методом проектів передбачає постановку певної проблеми і наступне її розкриття, розв’язання, обов’язкову наявність ідеї та гіпотези вирішення, чітке планування дій, розподіл ролей, тобто наявність завдань для кожного учасника за умов тісної взаємодії, відповідальності учасників проекту за свою частину роботи та регулярного обговорення проміжних кроків і результатів. Навчальні завдання структуруються в такий спосіб, що всі члени групи виявляються взаємозв’язаними та взаємозалежними, але при цьому досить самостійними в оволодінні початковим матеріалом і розв’язанні задач. Викладач стає вільним від постійного зв’язку з матеріалом і здатним для певного маневру на занятті. Він може приділити більше уваги окремим особам або групі. Крім того, він може у потрібний момент об’єднати студентів групи, надати необхідні пояснення або прочитати фрагмент лекції, якщо необхідно. Індивідуальна самостійна робота під час організації навчальної діяльності за методом співпраці стає часткою колективної роботи. Її результат, з одного боку, впливає на результат роботи всієї групи, а з іншого, створює мотивацію для спільної роботи. Кожен студент користується як своїми результатами роботи, так і результатами колективу, але на наступному етапі, під час узагальнення результатів, обговорення і прийняття загального рішення або під час роботи над наступним проектом, завданням, проблемою. Формування групи і розподіл завдань не є достатнім для ефективної подальшої роботи. Суть методу полягає в тому, щоб студент захотів САМ конструювати свої знання і набути досвіду. Отже, проблема мотивації самостійної пізнавальної діяльності студентів не менш, а подекуди й більш важлива, ніж засоби організації роботи над проектом. Метод проектів є особливо ефективним у тому випадку, коли в навчальному процесі поставлено певне дослідницьке, творче завдання, для розв’язання якого потрібні інтегровані знання з різних галузей, а також застосування дослідницьких методик.

Отже, основними умовами використання методу проектів є:

- наявність значущої у дослідницькому або творчому плані проблеми або задачі, що вимагає для свого розв'язання інтегрованих знань, дослідницького пошуку;
- практична, теоретична, пізнавальна значущість очікуваних результатів;
- самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність;
- визначення кінцевої мети спільних або індивідуальних проектів;
- визначення базових знань з різноманітних галузей, які необхідні для опрацювання проекту;
- структурування змістової частини проекту;
- використання дослідницьких методів (визначення проблеми та подальші завдання дослідження; висування гіпотез, обговорення методів дослідження; оформлення кінцевих результатів; аналіз отриманих даних; підбиття підсумків, висновки).

Виділяємо такі основні етапи і зміст проектної роботи:

1. Пошуковий: визначення теми проекту, пошук і аналіз проблеми, висування гіпотези, постановка мети, обговорення методів дослідження, утворення робочої групи, налаштування на комунікацію.
2. Аналітичний: аналіз вхідної інформації, пошук оптимального способу досягнення мети проекту, побудова алгоритму діяльності, покрокове планування роботи.
3. Практичний: виконання запланованих кроків.
4. Презентаційний: оформлення кінцевих результатів, підготовка та проведення презентації, захист проекту.
5. Контрольний: аналіз результатів, коригування, оцінка якості проекту.

До найбільш характерних для навчальних проектів організаційних форм робіт відносимо:

- групове обговорення, „мозкова атака”, „круглий стіл”;
- самостійна робота студентів;
- консультації з керівником проекту;
- консультації з експертами;
- творчий звіт, захист проекту.

Залежно від ситуації добір тематики проекту може бути різним. В одних випадках ця тематика може формулюватися науковцями, які працюють у галузі освіти, у рамках затверджених навчальних програм. В інших – ініціативно висуватися викладачами з урахуванням навчальної ситуації та стану викладання предмету, природних професійних інтересів, уподобань і

здібностей студентів. У цьому випадку тематика проекту має відношення до теоретичного боку навчальної програми та стосується конкретного практичного питання, що є актуальним для реального життя: як можна відкрити приватне підприємство, які кошти необхідні для перших кроків, як організувати продаж продукції. Професійно зорієнтована проектна робота, організація та презентація якої наводиться як приклад, здійснювалася викладачами і студентами 5 курсу спеціальності „Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” Української академії банківської справи. Під час розробки проекту використовувалися рекомендації фахівців з проектного менеджменту [4, 19 – 24]. Разом з тим, така робота вимагає залучення знань студентів з різних галузей, стимулює систематичне творче мислення, „вмикання” навичок дослідницької роботи. Саме таким чином досягається природна інтеграція знань.

У межах такого підходу студент виступає рівноправним партнером викладача, активним суб'єктом професійно зорієнтованого навчання. При цьому його пізнавальна і комунікативна діяльність спрямована на вирішення конкретних професійних задач і на успішну роботу в умовах реального суспільства.

Важливими рисами проектного підходу є також толерантність, гуманізм, увага та повага до особистості студента, позитивна налаштованість, спрямованість не лише на навчання, а й на розвиток особистості студента. Сьогодні метод проектів набув сучасного звучання, здобув нове життя в школі й широко застосовується викладачами на заняттях з іноземної мови.

Проектна робота допомагає подолати прогалину між вивченням мови та користуванням нею, заохочуючи студентів до того, щоб вони вийшли за межі аудиторії та перенеслися у професійне середовище. Ось чому вона є цінним способом реального використання комунікативних умінь, набутих в аудиторії. На відміну від традиційного вивчення мови, де всі завдання підготовлені викладачем, проектна робота покладає відповідальність за навчання на самих студентів.

Проектна робота у різних її формах має певні спільні характерні риси, а саме:

- зосереджена на вивченні змісту, а не конкретних мовних одиниць. Центром уваги проектів є життєві питання та теми, що викликають професійний інтерес у студентів;

- зорієнтована передусім на студента, хоча й викладач відіграє важливу роль, пропонуючи свою підтримку та рекомендації впродовж усього процесу;

- побудована на співпраці, а не на конкуренції. Студенти можуть працювати самотійно, у парах, у невеличких групах, або ж усією групою, щоб завершити проект, обмінюючись ресурсними матеріалами, ідеями та досвідом

упродовж виконання проекту;

- веде до справжньої інтеграції вмінь і обробки інформації з різних джерел, віддзеркалює життєві практичні завдання, з якими студенти зіткнуться у майбутньому професійному середовищі;

- має кінцевий продукт (наприклад, усна презентація, стендова презентація, дисплей матеріалів, доповідь або вистава), яким можна поділитися з іншими, що надає проекту реального значення;

- мотивує, стимулює, уповноважує та захоплює. Вона, як правило, зміцнює впевненість студентів, самоповагу та самостійність, а також сприяє вдосконаленню мовленнєвих умінь студентів, поглибленню знань з предмета і розвитку пізнавальних здібностей [3, 21 – 22].

Цінність проектної роботи, однак, полягає не лише у кінцевому продукті, але й у процесі руху до кінцевого результату. Таким чином, проектна робота орієнтується як на процес, так і на продукт, створюючи для студентів можливість розвивати швидкість і точність мовлення на різних етапах проекту. Проведений нами повномасштабний організаційно-ігровий проект з метою розвитку мовленнєвих умінь пройшов п'ять основних етапів:

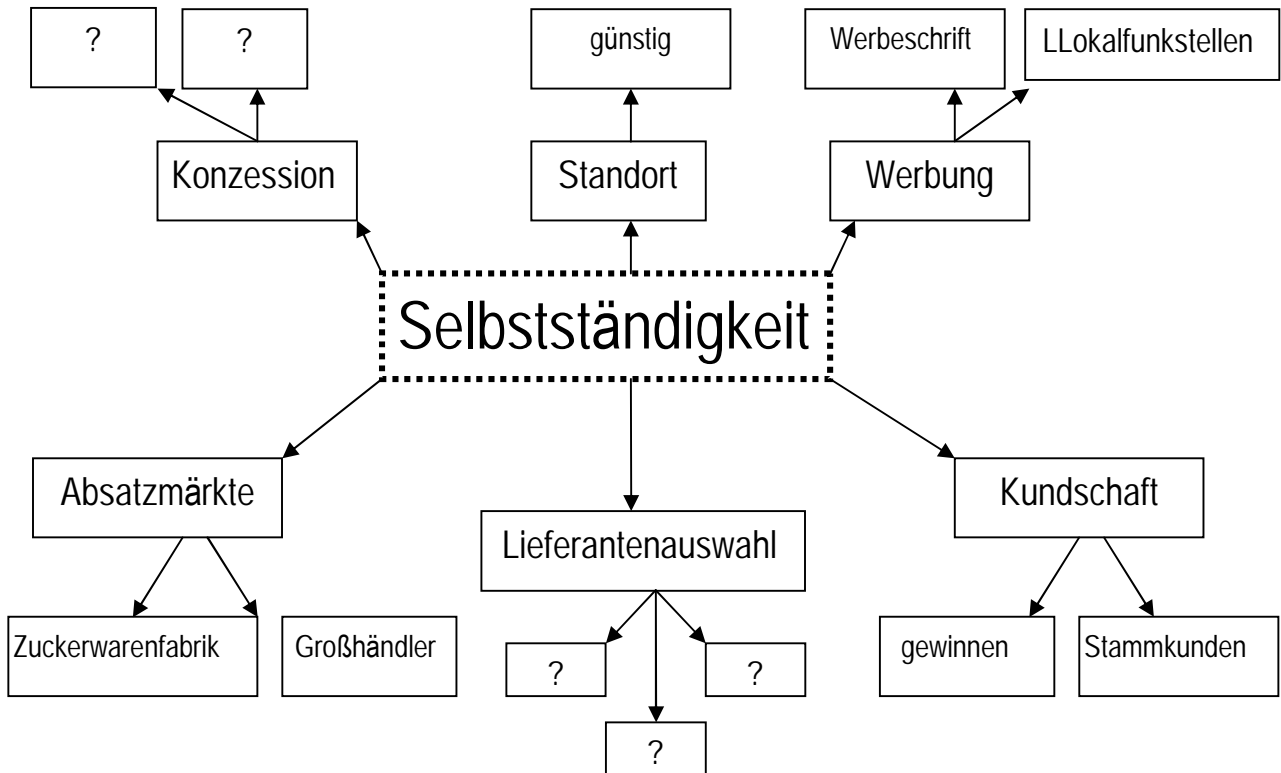
1. Планування роботи в аудиторії. При цьому обговорюються зміст і рамки проекту, формулюється назва „Der Weg in die Selbstständigkeit“, а також прогнозуються конкретні мовленнєві потреби. Приймаються рішення щодо способів збору необхідного матеріалу, запрограмованих співбесід та візитів.

2. Виконання проекту. Збір матеріалу під час виробничої практики на підприємствах. Студенти вирушають у професійне середовище і виконують заплановані ними завдання.

3. Підготовка до презентації проекту. Відбір мовного матеріалу: ein kleines (mittleres, großes) Unternehmen eröffnen; spezialisiert sein (auf Akk); gebrannte Haselnüsse; bei Verbraucher hoch im Kurs stehen; gesund und kalorienreich sein; die nötigen Voraussetzungen für die Selbstständigkeit haben; mindestens 140000 Hrivnas Startkapital haben; als Eigenkapital vorliegen; vorhanden sein; einen Umsatz von rund 8890 Hrivnas pro Monat erwirtschaften (erzielen); mit einem durchschnittlichen (normalen) Einkommen rechnen; eine exakte Bedarfsplanung vorbereiten; unerlässlich sein; Grundwissen im Bereich Beurteilung von Nussqualität und Lagerung haben; mehr Kunden gewinnen; wählerisch und anspruchsvoll sein; ein entscheidender Beitrag zum Erfolg sein.

4. Уточнення методів і форм презентації, розподіл ролей. Презентація проекту. Три робочі групи виділяють основні напрямки, необхідні для

створення підприємства з виготовлення смажених горішків у формі Mindmap. Mindmap – вдалий синтез наочності і вербального мислення, де нові думки підпорядковуються центральному поняттю [5, 57].

Після того, як мережа створена, кожна група представляє свій шлях до самостійності. Перша група розповідає, до яких установ треба звернутися, щоб відкрити підприємство, перебороти бюрократичні перепони. Друга група готує матеріал про ринки збуту, вибирає постачальників, третя забезпечує рекламу.

5. Аналіз і моніторинг роботи. Цей етап передбачає дискусії та відгуки на роботу, аналіз роботи в групах і самоконтроль, оцінку результатів, підбиття підсумків. Щоб заключний етап проходив у наближених до реальних мовних умов, заздалегідь відпрацьовуються вирази оцінного характеру. Студенти можуть бути також і представники іншої групи – реагують в залежності від ситуації: 1) нейтральні висловлювання; 2) спонтанні, інстинктивні реакції; 3) песимістичні погляди на майбутнє; 4) тільки позитивні висловлювання, уміння знайти і використати свій шанс; 5) диригент контролює ситуацію, спостерігає і осмислює висловлені думки; 6) рухлива, неспокійна особистість, провокує присутніх на висловлювання. Така рольова гра дозволяє розширити рамки проекту.

Результати проекту та презентації оформлюються у вигляді постера, відеофільму, звіту.

Проектна робота, незалежно від того, чи вона інтегрується в орієнтований на вміння тематичний блок, чи вводиться як окрема послідовність видів роботи

у більш традиційному підході, вимагає багатоетапного розвитку для досягнення успіху. Але проектна форма педагогічної діяльності ефективна лише в контексті загальної концепції навчання й виховання. Вона передбачає відхід від авторитарних і репродуктивних методів навчання, вимагає обміркованого й обґрунтованого поєднання з різними методами, формами і засобами навчання та є однією з інноваційних розробок в українській освіті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003. – 261 с.
2. Морзе Н. Метод навчальних проєктів. – http://visnyk.iatp.org.ua/visnyk/cat_articl; 498
3. English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. – Kijiv, 2005. – 114 p.
4. Klose B. Projektabwicklung. – Frankfurt: Wien: Wirtschaftsverlag, 2002. – 224 s.
5. Rahmencurriculum für studienbegleitenden Deutschunterricht an ukrainischen Hochschulen und Universitäten. – Kiew, 2006. – 90 s.

УДК 808. 55: 371. 134

Д.В. Будянський
Сумський державний
педагогічний університет

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

У статті досліджується поняття «імідж» як складова успіху сучасної людини, аналізуються підходи до вивчення іміджу, розглядається сутність, структура, специфіка і шляхи формування професійного іміджу майбутнього вчителя.

The notion “image” as a part of success of a contemporary person is investigated. Ways of investigating of image are analyzed. The contents, the structure, specific features and ways of formation of professional image of the future teacher are considered.

Реформування освіти, акцент на гуманізацію і демократизацію навчально-виховного процесу, орієнтація на розвиток особистості учня ставить принципово нові вимоги до вчителя. Система професійної і післядипломної педагогічної освіти приділяє достатньо уваги підвищенню кваліфікації вчителя, але формування педагога як гармонійно розвиненого суб'єкта, що володіє адекватною самооцінкою і розвиненою «Я-концепцією», якості розуму якого вдало поєднуються з фізичною розвиненістю, зовнішньою привабливістю, витонченими манерами, часто залишається поза полем діяльності освітніх установ.

Ми вважаємо, що одним із шляхів гуманізації освіти і підвищення